

—
Верховний
Суд

Аналіз стану здійснення правосуддя
Касаційним Цивільним судом
у складі Верховного Суду
у першому півріччі 2024 року

Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду

У першому півріччі 2024 року на розгляд до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (КЦС) надійшло **10,3 тис.** процесуальних звернень: касаційних скарг, апеляційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами, клопотань про визначення підсудності, що дещо менше порівняно з аналогічним періодом 2023 року (10,5 тис.), а саме на **1,8 %**. Переважну кількість нових надходжень до КЦС становили, як і в попередні звітні періоди, касаційні скарги (**понад 10 тис.**).

У звітному періоді до кожного із суддів КЦС у середньому надійшло **343** процесуальні звернення (із розрахунку на середню кількість суддів, що становила **30** суддів), що на 51 звернення більше середнього за перше півріччя 2023 року.

Серед інших процесуальних звернень, що надійшли до КЦС упродовж першого півріччя 2024 року, **68** апеляційні скарги, **150** клопотань про визначення підсудності, **30** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими та **41 [5]¹** – за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді у КЦС у першому півріччі 2024 року перебувало **16,8 тис.** справ та матеріалів, що на 671, або на 4,2 % більше порівняно з півріччям 2023 року.

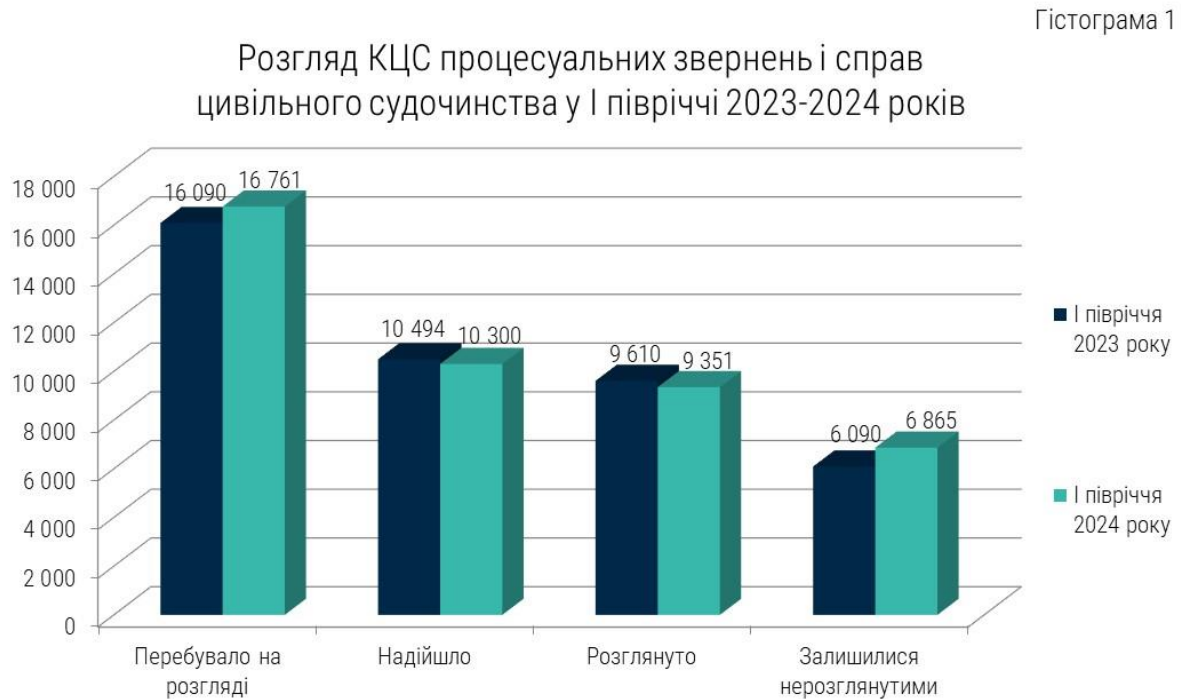
Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила **559 [447]** одиниць.

Упродовж першого півріччя 2024 року судьями КЦС усього ухвалено **20,1 тис.** судових рішень, із них понад **9,4 тис.** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, що становить 55,8 % від тих, що перебували на розгляді (гістограма 2).

¹Тут і далі у квадратних дужках наведено відповідні дані за перше півріччя 2023 року

Середня кількість розглянутих процесуальних звернень і справ у звітному періоді із розрахунку на одного суддю КЦС становила понад **312** одиниць.

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів КЦС у першому півріччі 2023–2024 років відображено на **гістограмі 1**.

Залишок нерозглянутих касаційних та апеляційних скарг, справ, заяв та клопотань становить **6,9 тис.**, або 41 % від тих, що перебували на розгляді у КЦС.

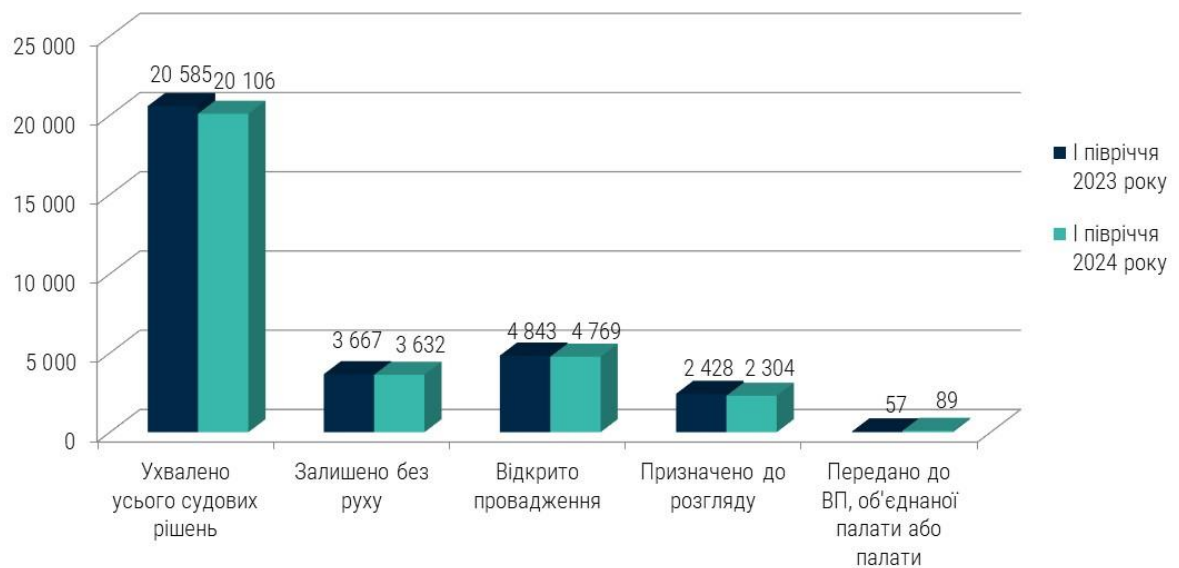
У звітному періоді на розгляд палати передано 2 справи, на розгляд об'єднаної палати передано 37 справ та 50 справ – на розгляд Великої Палати Верховного Суду (повернуто 30 справ).

Кількість окремих думок, висловлених суддями КЦС у першому півріччі 2024 року, становила 282.

У першому півріччі 2024 року суддями КЦС ухвалено 3 окремі ухвали.

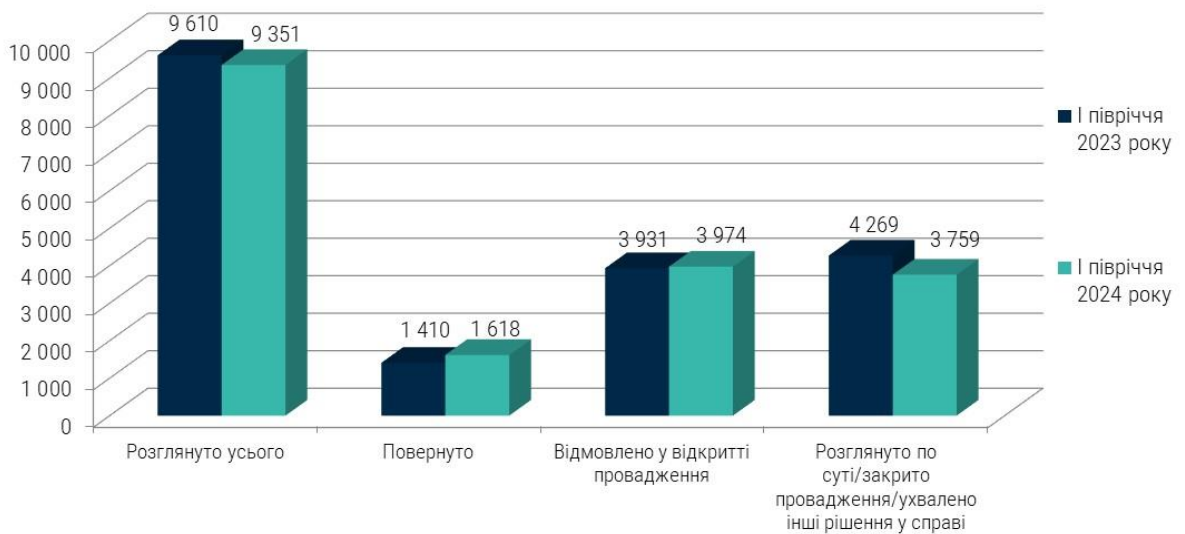
Гістограма 2

Ухвалено КЦС судових рішень у I півріччі 2023–2024 років

На розгляді у КЦС (з урахуванням нерозглянутих на початок звітного періоду) знаходилося понад **16,4 тис.** касаційних скарг і справ. Розглянуто (з урахуванням повернутих, у яких відмовлено у відкритті провадження, або закрито провадження) **9,1 тис.**, або 55,2 % від тих, що знаходились на розгляді. За результатами розгляду у понад 3,9 тис. випадках було відмовлено у відкритті провадження, що становило 24,1 % від загальної кількості касаційних скарг, що перебували на розгляді (або 43,7 % від розглянутих), із них 614 [понад 1,9 тис.] – за малозначністю, у 1,3 тис. [421] – справи з ціною позову, що не перевищує 250 розмірів прожиткового мінімуму, у 768 [817] – у зв'язку із тим, що касаційну скаргу визнано необґрунтованою, 61 [84] – за необґрунтованістю, оскільки є висновок Верховного Суду у подібних правовідносинах, та у понад 1,2 тис. – з інших підстав; повернуто з різних підстав понад 1,5 тис. скарг, або 9,4 % від тих, що знаходились на розгляді (гістограма 3).

Гістограма 3
Розгляд КЦС процесуальних звернень і справ у I півріччі 2023–2024 років

За результатами судового розгляду колегіями суддів скасовано понад **1,2 тис.** судових рішень, ухвалених місцевими чи апеляційними судами, що становить **34,8 %** від переглянутих (3,5 тис.), що на 1,2 % більше порівняно з першим півріччям 2023 року (33,6 %); змінено **200** судових рішень, або **5,7 %** [6,6%] від переглянутих (гістограма 4).

Гістограма 4
Результати перегляду КЦС судових рішень у касаційному порядку у I півріччі 2024 року

Із загальної кількості скасованих судових рішень:

578 (47,5 %) скасовано з направленням справи на новий розгляд;

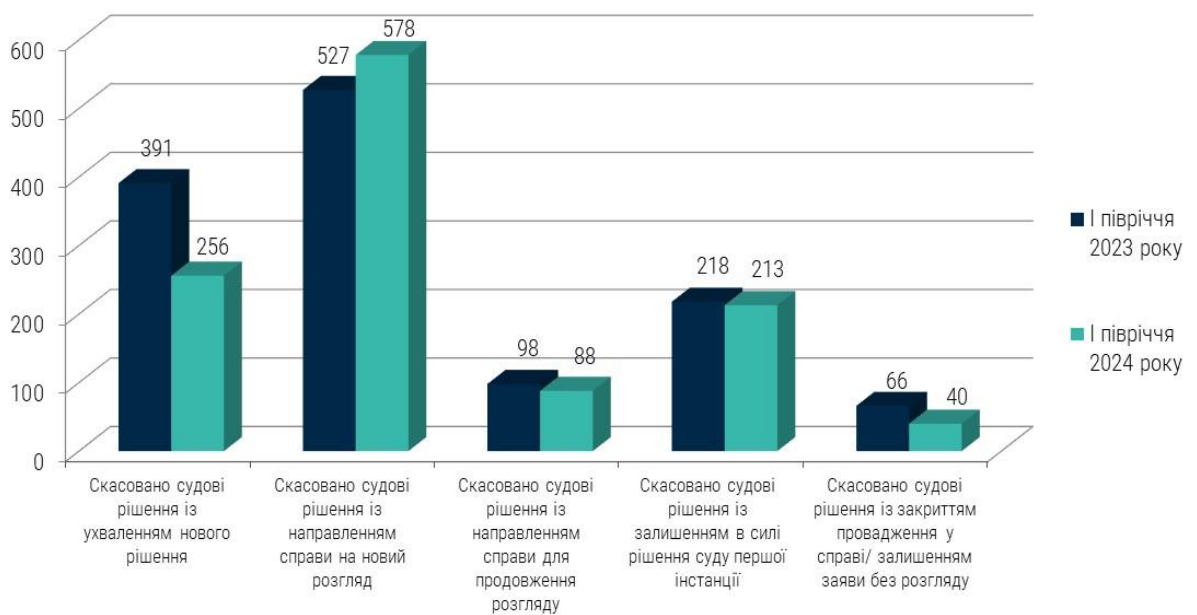
256 (21,1 %) – із ухваленням нового рішення;

213 (17,5 %) – із залишенням у силі рішення суду першої інстанції;

40 (3,3 %) – із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду;

88 (7,2 %) – із направленням справи для продовження розгляду (гістограма 5).

Гістограма 5
Результати скасування КЦС судових рішень у I півріччі 2023 року та I півріччі 2024 року

Упродовж першого півріччя 2024 року КЦС скасував по 2 судових рішення у справах: про речові права на чуже майно, зокрема, з приводу сервітутів та у спорах щодо прав інтелектуальної власності, а саме щодо авторських прав (по 100 %); у спорах про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку – скасовано 75 % (із 4 переглянутих 3 судові рішення скасовано); у справах щодо права власності чи іншого речового права на нерухоме майно (спори про самочинне будівництво) – скасовано 66,7 % (із 12 переглянутих судових рішень 8 судових рішень скасовано).

Найменший відсоток скасованих судових рішень спостерігається у справах про приватну власність щодо усунення перешкод у користуванні майном – **6,3 %** від загальної кількості переглянутих (із 16 переглянутих судових рішень лише 1 скасовано), у спорах про звільнення майна з-під арешту (виключення майна з опису) – **15,8 %** (із 19 переглянутих 3 судових рішення скасовано) та у спорах, що виникають із відносин спадкування (за заповітом) – **18,5 %** (із 27 переглянутих 5 судових рішень скасовано).

Найбільша кількість скасованих судових рішень у Луганській (50 % від загальної кількості переглянутих), Полтавській (43,4 %), Чернівецькій (41,5 %) та Кіровоградській (40,3 %) областях. Найменша кількість скасованих судових рішень у Хмельницькій (19,5 % від загальної кількості переглянутих), Тернопільській (22,1 %) та Волинській (24,7 %) областях. У Херсонській області із 7 переглянутих – жодного скасованого судового рішення.

Протягом звітної періоду у майже **2,1 тис.** справ судові рішення було залишено без змін, або **59,5 %** від переглянутих, що лише на 0,4 % менше порівняно з першим півріччям 2023 року (59,9 %).

Серед розглянутих касаційних скарг за категоріями цивільних справ більшість, як і в аналогічні періоди попередніх років, становлять справи позовного провадження, зокрема спори, що виникають із договорів (2,6 тис. справ, або 30 % від кількості справ позовного провадження), із них 668 – справ, що виникають з договорів позики, кредиту, банківського вкладу (25,6 % від усіх переглянутих справ зі спорів, що виникають з договорів). Розглянуто значну кількість справ у спорах, що виникають із трудових правовідносин (998, або 11,5 %), що виникають із сімейних відносин (949, або 10,9 %), що виникають із земельних правовідносин (816, або 9,4 %) та про відшкодування шкоди 772 справи, або 8,9 % від кількості справ позовного провадження.

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими понад **6,8 тис.** касаційних скарг і справ, або 41,5 % [37,8%] від тих, що перебували на розгляді.

Упродовж першого півріччя 2024 року на розгляді у КЦС перебувало також 37 заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами та 48 заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами (гістограма б).

За результатами перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами:

- повернуто – 22 заяви;
- відмовлено у відкритті провадження – 1;
- закрито провадження – 2;
- розглянуто по суті та у задоволенні позову відмовлено із залишенням судового рішення в силі – 7;
- не розглянуто – 5 заяв.

За результатами заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами:

- повернуто – 28 заяв;
- відмовлено у відкритті провадження – 12;
- передано на розгляд до Великої Палати – 2;
- залишились нерозглянутими 6 заяв.

У звітному періоді на розгляді у КЦС знаходилось **152** клопотання (подання) про визначення підсудності, з яких майже всі (151) розглянуто. За результатами розгляду 59 клопотань задоволено; у 79 – у задоволенні відмовлено та 13 повернуто.

Крім того, упродовж першого півріччя 2024 року на розгляді у КЦС перебувало **92** [113] апеляційні скарги на ухвали суду апеляційної інстанції: щодо рішень третейських судів (24), рішень міжнародного комерційного арбітражу (58) та на інші ухвали (10).

Із загальної кількості апеляційних скарг, які знаходились на розгляді у звітному періоді, розглянуто 47 справ по суті апеляційної скарги, за результатами чого: 13 судових рішень скасовано, 2 рішення змінено, у задоволенні 32 скарг відмовлено та судові рішення залишено без змін; на кінець звітного періоду залишились не розглянутими 33 апеляційні скарги/справи.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua